

**ศึกษาวิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวไทโย้ย ที่สัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา
อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร**
**A study of the way of life of Thaiyoy related to Buddhism in Akat Umuoy
District, Sakonnakhon Province**

ภัทธราวุฒิ ปัญจันทรสิงห์
Phattharawut Panchansingh

บุญส่ง ลินธุ์นอก
Bunsong Sinnok

เจษฎา มุลยาพอ
Jesada Munyapo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nong Khai Campus
E-mail: arithat.loes@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) ศึกษาความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทโย้ย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร (2) ศึกษาวิถีชีวิตของชาวไทโย้ย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ที่สัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา (3) วิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวไทโย้ย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ที่มีต่อพระพุทธศาสนา การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และเอกสารต่างๆ ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พระภิกษุ ชาวบ้านบ้านอากาศ อำเภออากาศอำนวย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

(1) พบว่าชาวไทโย้ย เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติความเป็นมาของการอพยพมาจากบ้านฮ่อมท้าว ประเทศลาว มาตั้งถิ่นฐานอยู่บ้านม่วงริมยาม เมื่อปี พ.ศ. 2390 ในสมัยรัชกาลที่ 2 ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภออากาศอำนวย และอีกส่วนหนึ่งก็ได้อพยพเคลื่อนต่อไปทางทิศตะวันตกของอำเภออากาศอำนวยเข้าไปอยู่ในอำเภอานานิเวศ ปัจจุบันชาวไทโย้ยยังตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภออากาศอำนวย และอำเภอานานิเวศ

(2) การนับถือศาสนาของชาวไทโย้ยนั้นนับถือศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ รวมถึงศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาผี (ลัทธิบูชา-วิญญาณ) และในขณะเดียวกันก็นำพิธีทางศาสนาและลัทธิความเชื่อที่ตนเคยนับถือมาด้วย เช่น การบ๊ะ เป็นต้น ชาวไทโย้ยมีการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านศาสนธรรมคำสอน 2) ด้านศาสนบุคคล 3) ด้านศาสนวัตถุ 4) ด้านศาสนพิธี

(3) พบว่าปัจจุบันสังคมสมัยใหม่ได้แพร่เข้าสู่หมู่บ้าน ทำให้ประเพณีเก่าๆ เริ่มสูญหายไปบ้าง บ้านอากาศยังมีการยึดถือปฏิบัติ เช่น ประเพณีการเกิดที่มีการผูกแขน เป็นต้น ประเพณีทั้งหลายมีการปฏิบัติต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ชาวไทโย้ยนั้นนับถือศาสนาพุทธ ทำให้มีอิทธิพลต่อการรอบการดำเนินชีวิตและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความเป็นอยู่และเกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วิถีชีวิตของชาวไทโย้ย, พระพุทธศาสนา, อำเภออากาศอำนวย, จังหวัดสกลนคร,

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the background of Thaiyoy ethnic groups in Akat Umnouy district, Sakonnakhon province; 2) to study the way of life of Thaiyoy folks related to Buddhism in Akat Umnouy district, Sakonnakhon province; 3) to analyze the way of life of Thaiyoy folks in Akat Umnouy district, Sakonnakhon province towards Buddhism. This research was the qualitative research conducted by collecting the data from the interview and documents. The key informants were the Buddhist monks and the Akat folks in Akat Umnouy district. The data were analyzed by using the descriptive analysis.

The results of the research are found that

1) Thaiyoy folks are the ethnic groups who have the long chronicle of migration from Homtoaw village, the Laos country to be located in Moung Rimyam village in 2390 B.E. In the period of King Rama 2. At the present, this village is in Akat Umnouy district and some migrated to the west of Akat Umnouy district and entered to live in Vanonnivas district. At the present, the Thaiyoy folks are located in the territory of Akat Umnouy district and Vanonnivas.

2) Thaiyoy folks are one tribe who migrate from the left bank of Khong River. The Thaiyoy folks' beliefs were transmitted from Buddhism and Brahmanism including other religions such as the ghost religion (worship cults-spiritualism) and in the same time, the religious rituals and fatalism used to be worshiped such as to take vows etc. Thaiyoy folks nourish Buddhism in order to develop 4 aspects, that is, 1) the aspect of the religious teaching 2) the aspect of the religious personnel, 3) the religious materials and 4) the aspect of the religious rituals.

3) It was found that in the present, the modern society has been widespread into the village, it makes the early tradition begins to be vanished. The Thaiyoy folks' tradition in Akat village is still maintained as practices such as the birth tradition by binding the alms etc. These Thaiyoy folks believe in Buddhism. It plays an influence role on the lifestyles and makes change in living to combine with the way of cultures.

Keywords: the way of Life, Thaiyoy folks, Buddhism, Akat Umnouy district, Sakonnakhon province

1. บทนำ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่กว้างใหญ่ และจากประวัติศาสตร์อันยาวนานไม่มีการติดต่อกับโลกภายนอกเหมือนภาคอื่น เว้นแต่กับชนชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มารวมตัวตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกัน กล่าวได้ว่าชาวอีสานเป็นกลุ่มประชากรของประเทศไทยที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจยิ่ง พอจะแบ่งเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ดังนี้ (1) กลุ่มวัฒนธรรมไทย-ลาว กลุ่มไทย-ลาวหรือที่เรียกว่าชาวอีสานเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด ส่วนใหญ่กระจายอยู่ทั่วไปในตอนบนของภาคเป็นกลุ่มที่สืบทอดวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขงมาแต่โบราณมีตัวอักษรของตัวเอง 2 แบบ คืออักษรไทยน้อย ซึ่งเป็นอักษรสุโขทัยแขนงหนึ่ง และอักษรตัวธรรม ซึ่งได้ต้นแบบอักษรมอญโบราณ มีวรรณกรรมท้องถิ่นของตนเองและยึดมั่นในจารีต ประเพณี ซึ่งดำเนินชีวิตตามฮีตสิบสอง

คลองสิบสี่อันเป็นจารีตแม่บทของผู้คนในภาค กลุ่มไทย-ลาว ประกอบด้วยกลุ่มย่อยๆ คือ กลุ่มไทยลาว ผู้ไท ไทย้อ ไทโย้ยและไทแสก (2) กลุ่มวัฒนธรรมมอญ-เขมร คือกลุ่มที่ใช้ภาษาตระกูลมอญ-เขมร ตั้งภูมิลำเนาอยู่ทางตอนล่างของภาค (3) กลุ่มวัฒนธรรมไทย (ไทยโคราช) เป็นกลุ่มที่ใช้ภาษาไทยภาคกลางเพียงแต่สำเนียงเพี้ยนเหนือเท่านั้น ส่วนใหญ่ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ ขาวอีสานจะเรียกชาวโคราชว่าไทยโคราช หรือไทยเบ็งหรือไทยเต็ง (4) กลุ่มวัฒนธรรมอื่นๆ ได้แก่ ญวนและกูลา ญวนนั้นชาวอีสานเรียกว่าแกว (ปราณี ตันตยานบุตร, 2550, 21) ซึ่งนางเยาว์ ชาญณรงค์ อธิบายถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรม ใน “วัฒนธรรมไทย” ในหนังสือวัฒนธรรมและศาสนา : วัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมพื้นบ้านว่า หมู่บ้านของคนไทยเป็นหน่วยทางสังคมที่สามารถพึ่งตนเองได้ มีสิ่งต่างๆ ซึ่งสามารถสนองความต้องการที่จำเป็นแก่ชีวิตของสังคม นิสัยใจคอและขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในหมู่บ้านจะมีหลักมาจากการกลักรกรรมและศาสนา(คติความเชื่อ) จึงเกิดเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งโดยทั่วไปเรียกว่า “วัฒนธรรมท้องถิ่น” หรือ “วัฒนธรรมพื้นบ้าน” ซึ่งจะแตกต่างกันในรายละเอียดของขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อดั้งเดิมที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น ท้องถิ่นภาคอีสานมีการผดผี การไหว้ผีปู่ตา ผีฟ้า การผูกเสี่ยว การบายศรีสู่ขวัญ การแห่บั้งไฟ การแข่งเรือ การแห่ผีตาโชน การเป่าแคน การเซิ้ง เป็นต้น (นางเยาว์ ชาญณรงค์, 2549, 62)

ความเชื่อเรื่องภูตผี ชาวไทโย้ยบ้านอากาศมีความเชื่อว่าผีมีจริง ผีที่ชาวไทโย้ยนับถือได้แก่ ผีบรรพบุรุษ เป็นผีประจำตระกูล หมายถึง ผีปู่ย่า ตายาย ที่คอยดูแลรักษาลูกหลานในครอบครัวและผีเรือนเป็นผีประจำครอบครัว ส่วนผีแสก เป็นผีดูแลไร่นาไม่ให้เสียหายจากภัยพิบัติต่างๆ และให้ได้ผลผลิตมากมาย ชาวไทโย้ยบ้านอากาศทำพิธีเช่นสรวงหรือเลี้ยงผีเหล่านี้เสมอ โดยเฉพาะผีตาแสกเพราะถือว่าเป็นนายผลดีในการทำนา เช่นสรวงผีบรรพบุรุษ เมื่ออยู่ดีกินดีมีความอุดมสมบูรณ์ก็ไปวัดอุทิศส่วนกุศลให้ ดังนั้นไม่ว่าชาวไทโย้ยบ้านอากาศจะทำกิจกรรมใดจะไปไหนมาไหนมีความสุขกายสุขใจ จะมีการเช่นสรวงผีทุกครั้งและจะไม่ประพฤติดปฏิบัติในสิ่งที่เรียกว่าการผดผี ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่สามารถมองเห็น การผดผีอาจเกิดขึ้นได้จากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความศีกะนองหรือการผดประเพณีอย่างใดอย่างหนึ่ง (จุมพล วิเชียรศิลป์, 2548, 284)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาวิถีชีวิตของชาวไทโย้ย อำเภอบ้านอากาศอำเภอนาย จังหวัดสกลนคร โดยมุ่งทำความเข้าใจมิติคุณค่าประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือยังคงอยู่ไปมากน้อยเพียงใดในสภาวะปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม วิถีชีวิต ความเชื่อของชนเผ่าไทโย้ย ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- (1) ศึกษาความเป็นมาของชาวไทโย้ย อำเภอบ้านอากาศอำเภอนาย จังหวัดสกลนคร
- (2)) ศึกษาความเชื่อของชาวไทโย้ย อำเภอบ้านอากาศอำเภอนาย จังหวัดสกลนคร ที่สัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา
- (3) วิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวไทโย้ย อำเภอบ้านอากาศอำเภอนาย จังหวัดสกลนคร ที่มีต่อพระพุทธศาสนา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก เป็นต้น
2. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย โดยแยกเป็นรายละเอียด และลงพื้นที่สัมภาษณ์ ประชาชนชาวบ้านไทโย้ยบ้านอากาศอำเภอนาย โดยใช้แบบสัมภาษณ์

ปลายเปิด ดังนี้ 1) ขั้ววิเคราะห์ข้อมูล เรียบเรียงข้อมูลไว้เป็นหมวดหมู่ 2) แยกแยะและวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3) นำเสนอผลงานการวิจัยโดยใช้วิธีพรรณาวิเคราะห์

4. ผลการวิจัย

ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองของชาวไทโย้ยบ้านอากาศ ตามลักษณะทางสรีรวิทยาหรือกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งชายและหญิงมีรูปร่างสันทนต์ ผิวสองสีค่อนข้างขาวกว่าชาวไทยลาว หรือไทยกลาง เมื่อถูกเรียกว่าโย้ยก็ยอมรับด้วยความภาคภูมิใจแสดงให้เห็นว่าชาวไทโย้ยมีความเข้าใจตนเอง ภูมิใจในการที่เป็นชาวโย้ย ซึ่งยังรักษาเอกลักษณ์และคุณลักษณะและคุณลักษณะต่างๆ ของชาติพันธุ์เดิม เช่น ความเป็นอยู่มีธรรมาภิบาล มีความสามัคคีในกลุ่ม เคารพผู้อาวุโส อาชีพหลักของชาวไทโย้ย คือ การทำนา อาชีพเสริม ได้แก่ การหาปลา เนื่องจากอยู่ใกล้ลำน้ำยม การจักสาน การทอผ้า ซึ่งนอกจากจะเอาไว้ใช้เองแล้ว ปัจจุบันเป็นสินค้าส่งออกไปจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผ้าที่ชาวไทโย้ยทอขึ้นนี้จัดเป็นผ้าทอที่งดงามมากแสดงให้เห็นว่าชาวไทโย้ยมีความเข้าใจตนเองและภูมิใจในการรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มตนเองในด้านภาษา วัฒนธรรมความเป็นอยู่และคุณลักษณะที่แสดงออกในกิจวัตรประจำวัน ซึ่งวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาที่ยังคงอยู่

ประเพณีบุญตุง

เป็นประเพณีที่ชาวไทโย้ย บ้านอากาศถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณกาล 50 ปีย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 ย้อนหลัง ประเพณีบุญตุงเป็นประเพณีที่ถือปฏิบัติต่อเนื่องกันเป็นประจำทุกปี หลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าว ทำไร่ ทำนาเสร็จ เดือนธันวาคม ถึง เดือนเมษายน ในช่วงนี้เป็นช่วงเทศกาลประเพณีบุญตุง ตามแต่โอกาสจะเอื้ออำนวย ส่วนมากจะเริ่มในเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ เพราะเป็นช่วงข้าวใหม่ ปลาใหม่ ปู ปลาอาหารต่างๆ ก็ยังอุดมสมบูรณ์หาได้ง่าย น้ำกินน้ำใช้ตามแหล่งน้ำต่างๆ ก็ยังไม่เหือดแห้ง ซึ่งชาวไทโย้ยบ้านอากาศ เรียกชื่อ งานบุญได้หลายชื่อ เช่น เอาบุญตุง บุญมหาชาติ บุญประจำปี หรือบุญพระเวส ประเพณีบุญตุงจะมีขั้นตอน คือ สมภารวัด (เจ้าอาวาสวัด) พร้อมไวยาวัจกรวัด พุทธศาสนิกชน ชาวคุ้มวัด คุ้มบ้าน จะต้องนัดหมายการประชุมกันส่วนมากจะกำหนด เอาศาลาการเปรียญวัด ครั้นพร้อมเพรียงกันแล้วก็เปิดประชุม ตกลงกันหาฤกษ์ยามดี กำหนดวันรวมบุญ (โฮมบุญ) และกำหนดฉลากบุญ (ฎีกา) ตามกำหนดของวันรวมบุญ

ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทโย้ย อำเภอบ้านอากาศ อำเภอนาย จังหวัดสกลนคร ชาวไทโย้ยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติความเป็นมาของการอพยพมาจากบ้านหอมข้าว ประเทศลาว มีท้าวติวขอยเป็นหัวหน้า พร้อมด้วยท้าวศรีสุราช ท้าวจันทนาม ท้าวนามโคตร มาตั้งถิ่นฐานอยู่บ้านม่วงริมยม โดยมีท้าวศรีสุราช ซึ่งได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นหลวงผลานุกุลเป็นเจ้าเมือง เมื่อปี พ.ศ. 2390 ในสมัยรัชกาลที่ 2 สาเหตุของการอพยพเนื่องจากต้องการแสวงหาพื้นที่ทำมาหากินและอพยพมาด้วยความสมัครใจไม่ได้ถูกกวาดต้อนหรือขับไล่ โดยได้อพยพข้ามแม่น้ำโขงอาศัยแม่น้ำสงคราม และลำน้ำยมตามลำดับ แล้วมาตั้งถิ่นฐานบริเวณที่เรียกว่าบ้านม่วงริมยม ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอบ้านอากาศ อำเภอนาย และอีกส่วนหนึ่งก็ได้อพยพเคลื่อนต่อไปทางทิศตะวันตกของอำเภอบ้านอากาศ อำเภอนายเข้าไปอยู่ในอำเภอนารวินาส ชาวโย้ยเข้ามาอาศัยในบ้านม่วงริมยม ซึ่งเป็นหมู่บ้านตั้งอยู่ระหว่างเขตจังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม (สาเหตุที่เรียกบ้านม่วงริมยม เพราะมีลำน้ำยมไหลผ่าน) บริเวณนี้เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกมาก จึงทำให้มีราษฎรจากที่อื่นอพยพเข้ามาอาศัยเป็นจำนวนมากขึ้น การอาศัยแม่น้ำเป็นเส้นทางคมนาคม ปัจจุบันชาวไทโย้ยยังตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอบ้านอากาศ อำเภอนาย และอำเภอนารวินาส

กลุ่มชาวไทโย้ยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน มีความเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตอย่างมีธรรมาภิบาลและมีระเบียบ มีรูปแบบแนวทางวัฒนธรรมเป็นของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาพูดในกลุ่มของตนและยังมีการเรียนรู้และใช้ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยกลางในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น หรือในระบบราชการ ชาวไทโย้ยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ทำให้มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความเป็นอยู่และเกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ซึ่งชาวไทโย้ยในอากาศอานวยยังคงลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์และคุณลักษณะต่างๆ ของชาติพันธุ์เดิมที่ได้รับสืบทอดมา ดังนี้ 1. ชาวไทโย้ยมีความเป็นอยู่อย่างมีธรรมาภิบาลและมีระเบียบ 2. ชาวไทโย้ยมีความขยันหมั่นเพียร อดทนในการทำงาน เช่น ทำนา ทำไร่ และการทอผ้าซึ่งปัจจุบันได้รับการส่งเสริมให้มีกลุ่มทอผ้าที่มีฝีมือ จนกลายเป็นสินค้าส่งไปจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศในปัจจุบัน 3. ชาวไทโย้ยมีความรักความสามัคคีมีน้ำใจดี เคารพผู้อาวุโสและจะไม่ทะเลาะวิวาทกัน

วิถีชีวิตของชาวไทโย้ย อำเภอบ้านนา จังหวัดสุพรรณบุรี ที่สัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีในแหลมอินโดจีน พวกเขานิยมรับนับถือศาสนาต่างๆ รวมถึงศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธ ตามประวัติศาสตร์คนยอมรับนับถือศาสนาทั้งสองตั้งแต่สุโขทัยเป็นราชธานี โดยคนไทยและคนลาวนับถือศาสนาพุทธและพราหมณ์มานานแล้ว ซึ่งชาวไทโย้ยก็เป็นอีกชนเผ่าหนึ่งที่อพยพมาจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง เข้าสู่ดินแดนที่เรียกว่าประเทศไทย จนถึงทุกวันนี้และการนับถือศาสนาของชาวไทโย้ย ก็นำเอาศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ รวมถึงศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาผี (ลัทธิบูชา - วิญญาณ) มานานแล้ว ซึ่งคนไทย คนลาว คนเดียวสามารถนับถือได้หลายศาสนา ชาวไทโย้ยก็เหมือนกันเป็นชาวพุทธไปวัดทุกวัน และในขณะเดียวกันก็ทำพิธีทางศาสนาและลัทธิความเชื่อที่ตนเคยนับถือมาด้วย เช่น การบิ๊ เป็นต้น จึงแสดงว่าบรรพบุรุษชาวไทโย้ยมีการนำศาสนาที่ตนเคยนับถือมาด้วย จะสังเกตเห็นได้จากการวางแผนสร้างวัด เริ่มแรกท่านก็สร้างวัดกลาง วัดทุ่ง วัดจอมแจ้ง วัดไตรภูมิ วัดศรีโพธิ์เมืองและวัดอุดมรัตนาราม ตามลำดับ ชาวไทโย้ย มีการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองทั้ง 4 ด้าน คือ 1. ด้านศาสนธรรมคำสอน พระภิกษุสามเณรศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติตามเทศนาว่ากล่าวเผยแผ่พระธรรมคำสอน 2. ด้านศาสนบุคคล ได้แก่ บริษัท 4 ภิกษุ สามเณร อุบาสก - อุบาสิกา รู้หลักคำสอนแล้วได้ปฏิบัติตาม ละชั่วทำดี จิตใจก็เจริญไม่เสื่อมจากความสุข 3. ด้านศาสนวัตถุ ได้แก่ วัดวาอาราม โบสถ์ วิหาร ก็ได้สร้างขึ้นจนพอเพียงขีดหน้าชูตาแก่ผู้ได้เห็น รวมทั้งยังมีพระแก้ว ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่ชาวไทโย้ยนับถือ 4. ด้านศาสนพิธี เช่น การไหว้พระสวดมนต์ การกล่าวคำถวายทาน ก็ได้รับการพัฒนาให้เป็นสากลและเป็นประโยชน์รวมถึงความถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น

ปัจจุบันสังคมสมัยใหม่ได้แพร่เข้าสู่หมู่บ้าน ทำให้ประเพณีเก่าๆ เริ่มเสื่อมไปเพราะคนในสังคมมุ่งเน้นในเรื่องของการดำเนินชีวิต การทำมาหากินตามระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตซึ่งเป็นประเพณีของชาวไทโย้ยบ้านอากาศเริ่มจากประเพณีการเกิดที่มีการผูกแขน การบวชที่มีการทำขวัญ การแต่งงานที่มีบายศรี และการตายที่มีการสวดทำบุญแผ่ส่วนกุศลแล้งฝั่งหรือเผาหรือเก็บกระดูก จากข้อมูลที่ได้พบว่าทุกๆ ประเพณีดังกล่าวมีการปฏิบัติต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน เพราะส่วนใหญ่ทำตามประเพณี ส่วนหนึ่งทำแล้วสบายใจและอีกส่วนหนึ่งทำเพื่อความเป็นสิริมงคลต่อชีวิต ชาวไทโย้ยยังมีความเชื่อและนับถือผี สิ่งลี้ลับนำมาเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต อาชีพ สภาพสังคมความเป็นอยู่จึงต้องเคารพบูชา พ่อเจ้าหรือกวนจ้าว จึงมีบทบาทมากในการติดต่อวิญญาณผี ที่ชาวไทโย้ยให้ความเคารพและยึดมั่นว่าช่วยคุ้มครองป้องกันเหตุร้ายต่างๆ ได้ คือศาลเจ้าปู่หรือห่อปู่ตา ผีตาแฮกหรือผีไร่ผืนนา เป็นต้น สิ่งลี้ลับเหล่านี้จึงทำให้สังคมของชาวไทโย้ยมีประเพณี กฎเกณฑ์ของสังคมอย่างชัดเจนในพิธีกรรมต่างๆ สำหรับความศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีบทบาทมากเพราะในสังคมชาวไทโย้ย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ความศรัทธาที่มีต่อศาสนาจึงมีวัด

มากมายอยู่ละแวกใกล้เคียงกัน มีรูปแบบแนวทางวัฒนธรรมเป็นของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาพูดในกลุ่มของตนและยังมีการเรียนรู้และใช้ภาษาไทยลาว ภาษาไทยกลางในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาไปใช้

จากการศึกษาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการศึกษา เรื่องศึกษาวิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวไทโย้ย ที่สัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ ดังนี้

(1) ในการศึกษาเรื่อง วัฒนธรรม ประเพณีของชาวไทโย้ย ผู้ศึกษาพบว่า ประเพณีที่ชาวไทโย้ย ยังคงยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมานั้น ยังเป็นวัฒนธรรม ประเพณี ที่เป็นแบบดั้งเดิมที่ยังไม่มีการเสริมเติมแต่งที่เป็นวัฒนธรรม ประเพณี สมัยใหม่เข้าไป ยังคงเป็นประเพณีไทโย้ยดั้งเดิมขนานแท้ ที่น่าศึกษาค้นคว้า และยังคงสืบทอดมาถึงปัจจุบัน ในขณะที่ชุมชนอื่นหรือที่อื่น มีการผสมผสานหลายๆ ประเพณีเข้ามา แต่ที่นี่ยังมีให้เห็น เช่น ประเพณีบุญตูป บุญประเพณีแข่งเรือ ไหลเรือไฟ บุญเดือนสิบบุญข้าวสาก เป็นต้น

(2) ชาวไทโย้ย รักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มตนได้ดี คือ มีการพูดภาษาไทโย้ยภายในครอบครัวและในหมู่บ้าน และมีประเพณีการเล่นเป็นของตนเอง เช่น พิธีไหลฮ้านบูชาไฟ การเล่นโย้ย ยกลองเลง เป็นต้น

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

(1) ควรมีการศึกษาในเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี ของชาวไทโย้ย ที่มีความสัมพันธ์กับ บุญ ประเพณี ของชาวอีสาน ฮีต 12 คลอง 14

(2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวิถีชีวิตของชาวไทโย้ย กับชนเผ่าอื่นในจังหวัดสกลนคร เช่น ชาวภูไท ชาวไทญ้อ ชาวโซ่และกลุ่มลาว ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันในด้านใดบ้าง

เอกสารอ้างอิง

- จุมพล วิเชียรศิลป์. (2548). *ชนเผ่าไทโย้ย. ใน ประวัติศาสตร์ไทโย้ยบ้านอากาศ*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นงเยาว์ ชาญณรงค์. (2549). *วัฒนธรรมไทย. หนังสือวัฒนธรรมและศาสนา : วัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมพื้นบ้าน*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.
- ปราณี ตันตยานบุตร. (2550). *วัฒนธรรมพื้นบ้าน. ใน ภูมิปัญญาไทยกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน. ภูมิปัญญาไทย : วัฒนธรรมพื้นบ้าน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.